

ROLUL ȘI COMPETENȚELE AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE ÎN GESTIONAREA MIGRAȚIEI

CZU: 352+005:314.74

DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461.23.4-71.10>Doctorandă, asistent universitar **Ina FILIPOV**E-mail: inafilipov@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8524-6784>

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

THE ROLE AND COMPETENCES OF LOCAL PUBLIC AUTHORITIES IN MIGRATION MANAGEMENT

Summary. The article analyzes the role of local public administration in managing migration at the level of a territorial community. It has to be mentioned that the author will refer to the way in which the local public administration intervenes in policy processes with an impact on reducing the negative effects of migration. In this context, the author considered relevant the analysis of the legal framework and public policies aimed at managing the phenomenon of migration at the local level. It was examined to what extent programs and policies developed at the national level are implemented at the local level and to what extent they represent support for strengthening the capacity of local authorities to manage the migration phenomenon, expressed in skills and areas of activity.

Keywords: local public administration, administrative capacity, migration, policies, migration management, diaspora.

Rezumat. Articolul analizează rolul administrației publice locale în gestionarea migrației la nivelul unei colectivități teritoriale. Precizăm că ne vom referi la modul în care administrația publică locală intervine în procese de politici cu impact asupra diminuării efectelor negative ale migrației. În acest context, am considerat relevantă analiza cadrului legal și a politicilor publice orientate către gestionarea fenomenului migrației la nivel local. Am urmărit măsura în care programele și politicile elaborate la nivel național sunt implementate la nivel local și în ce măsură constituie suport pentru a întări capacitatea autorităților locale de a gestiona fenomenul migrației exprimată în competențe și domenii de activitate.

Cuvinte-cheie: administrație publică locală, capacitate administrativă, migrație, politici, gestionarea migrației, diasporă.

PRELIMINARII

Pentru a evidenția rolul autorităților administrației publice locale în gestionarea fenomenului migrației ne raportăm la conceptul de capacitate administrativă și competențele proprii, stipulate în legislația națională. Acest concept multidimensional, înțeles și aplicat diferit, pune în evidență potențialul administrației publice de a obține rezultatele și politica dorite. La modul general capacitatea administrativă vizează ansamblul de abilități, competențe, resurse (umane, financiare, informaționale), structurile și procesele așteptate de la birourile publice, astfel încât acestea să poată facilita și contribui la rezolvarea problemelor și la elaborarea eficientă a politicilor [1, p. 38]. Modul în care este conceptualizată capacitatea administrativă este semnificativ. În cazul administrației publice locale (APL) se poate enumera un set de caracteristici pe care acesta ar trebui să le posedă.

Legislația Republicii Moldova definește capacitatea administrativă drept raportul dintre cheltuielile

generale de administrare și veniturile proprii ale administrației publice locale. Conform Legii descentralizării administrative [2], o autoritate publică locală este considerată viabilă dacă cheltuielile administrative nu depășesc 30 % din totalul veniturilor locale. Fiindcă definiția dată vizează doar aspectul financiar, pe care îl considerăm insuficient pentru scopul cercetării, prin capacitate administrativă vom avea în vedere „capacitatea autorităților de a reglementa, dezvolta și gestiona resursele fizice, financiare, umane și informaționale și alocarea acestora în vederea prestării serviciilor necesare cetățenilor lor” [3, p. 7].

Luând ca bază doctrina administrativă a lui H. Fayol, administrația publică trebuie să aibă capacitatea: a) de a elabora politici care depind de constrângeri și posibilități; b) de a identifica și alocă resurse în mod optim; c) de a inova când politicile vechi eșuează; d) de a coordona obiectivele contrastante într-un mod coerent întreg; e) de a reprezenta interese și e) de a garanta o implementare eficientă a politicilor.

De asemenea, drept indicator al capacității de administrare și exercitare a autonomiei locale introducem conceptul de abilități socio-cognitive ale administrației publice locale. Conceptul implică: cunoștințele (stoc de cunoaștere) și instrumentele, mecanismele utilizate în luarea deciziilor și implementarea acestora. Fundamentarea teoretică a conceptului dat se bazează pe noțiunea de „raționalitate limitată” [4, p. 167], care se referă la dificultatea de a lua decizii complet raționale, deoarece resursele de a procesa informații sunt limitate, mai ales atunci când problemele sunt complexe.

În contextul prezentei cercetări, administrația publică locală este definită ca totalitatea autorităților publice locale, constituite, în condițiile legii, pentru promovarea intereselor generale ale locuitorilor unei colectivități teritoriale locale. Autorități publice locale, constituite în condițiile legii, în condițiile Republicii Moldova înseamnă primari, președinți de raion, consilii locale, municipale, raionale, precum și *autorități ale administrației publice locale de nivel special* – Adunarea Populară, Guvernatorul și Comitetul Executiv, care sunt constituite și activează pe teritoriul Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia.

Data fiind acutizarea fenomenului migraționist, Republica Moldova a dezvoltat un amplu cadru legal și politici publice orientate către diminuarea fenomenului. Pornind de la premisa că orice program/politi-

că publică presupune și implicarea autorităților locale, am urmărit măsura în care programele și politicile elaborate sunt implementate la nivel local și în ce măsură sunt și suport pentru a întări capacitatea autorităților locale de a gestiona fenomenul migrației.

COMPETENȚE ȘI DOMENII DE ACTIVITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Domeniile de activitate ale autorităților administrației publice locale sunt stipulate în Capitolul II din Legea privind descentralizarea administrativă [2] (tabelul 1). În același timp, legea nu stabilește și nu poate stabili în mod exhaustiv situațiile și acțiunile pe care trebuie să le întreprindă autoritățile locale. Acceptarea interesului public ca regulă călăuzitoare în organizarea activităților în folosul colectivității teritoriale locale oferă autorităților publice locale dreptul la inițiativă în domeniile lor de competență. Din perspectivă juridică această libertate de acțiune în limitele legii este calificată ca putere discreționară. Conformarea la lege oscilează între un minimum și un maximum. Între aceste limite, ale minimumului și maximumului, dar în conformitate cu legea, autoritățile administrației publice locale au libertatea să decidă în privința celui mai bun mod de a acționa asupra a tot ce consideră că sunt în drept și pot să facă [5, pp. 229-244].

Tabelul 1

Domeniile proprii de activitate ale autorităților publice locale

Autorități publice locale de nivelul I	Autorități publice locale de nivelul II
Planificare urbană, amenajarea teritoriului, gestionarea spațiilor verzi, amenajarea și întreținerea cimitirelor, protejarea patrimoniului cultural	Planificare urbană și amenajarea teritoriului la nivel de raion, protecția pădurilor de interes raional, protejarea patrimoniului cultural
Gestionarea deșeurilor	Administrarea întreprinderilor municipale de interes raional
Organizarea serviciilor apă și canalizare	Construcție, întreținere, gestionare a unor obiective publice de interes raional, drumuri, infrastructură rutieră; organizarea transportului auto de călători, administrarea autogărilor și stațiilor auto de interes raional; gazoducte și obiective termoelectrice.
Infrastructură locală: drumuri, iluminat public, transport public local, rețele de distribuție a gazelor și a energiei termice, piețe agricole, spații comerciale, locuințe	Administrare bunurilor din domeniile public și privat ale raionului
Administrarea bunurilor din domeniile public și privat locale	Întreținerea instituțiilor educaționale, sociale, culturale, asigurarea accesului la servicii de bibliotecă
Organizarea, gestionarea instituțiilor educative, sociale și culturale, asigurarea accesului la servicii de bibliotecă, locuințe sociale, facilități pentru pături social-vulnerabile	Dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile
Organizarea activități culturale, sportive, de recreație și pentru tineret și gestionarea infrastructurii pentru astfel de activități	Susținerea și stimularea inițiativelor privind dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale

Sursa: elaborat de autor pe baza sursei [2].

În Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 sunt stabilite domeniile de competență și atribuțiile autorităților administrației publice locale [6].

Activitățile din sfera competențelor proprii ale autorităților publice locale vizează probleme/interese ce țin de sfera vieții private, sfera vieții sociale, de asigurarea relației individului cu societatea [7, pp. 77-80]. Astfel, în sfera vieții private atribuțiile autorităților locale se circumscriu următoarelor probleme și interese:

- a) securitatea personală;
- b) calitatea locuirii și a mediului înconjurător;
- c) crearea locurilor de muncă (prin instituirea și gestionarea întreprinderilor municipale și organizarea altor acțiuni necesare dezvoltării economice a unității administrativ-teritoriale).

În sfera vieții sociale atribuțiile se circumscriu organizării și prestării serviciilor în domeniile învățământ, educație, asistența socială, infrastructură locală, asigurarea calității contextului social:

- a) servicii învățământ, educație;
- b) asistentă socială;
- c) infrastructură;
- d) calitatea contextului social (organizarea de activități culturale, artistice, sportive și de agrement de interes local etc.).

În sfera relațiilor individului cu societatea autoritățile locale soluționează probleme/promovează interese ce țin de participarea la viața politică și socială. Consiliul local întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea unor posibilități eficiente de participare a cetățenilor și organizațiilor acestora la procesul decizional, inclusiv prin intermediul informării adecvate, promovării unei politici de comunicare și de dialog cu cetățenii etc.

Un cadru instituțional pentru reglementarea migrației prinde contur la începutul anilor 2000. Literatura de specialitate privind administrația publică postulează că o problemă poate primi atenție, sprijin sistematic și continuu în procesul de politici, dacă este încorporată într-o structură organizațională. Măsura în care problemei în cauză i se va acorda efectiv atenție depinde parțial de capacitatea structurală (adică de numărul de posturi care pot fi mobilizate) [8, p. 120]. În Republica Moldova nu există o singură agenție guvernamentală responsabilă exclusiv de proiectarea și implementarea politicii în domeniul migrației. Mai multe agenții și-au asumat această atribuție, inclusiv Inspectoratul General pentru Migrație (în cadrul Ministerului Afacerilor Interne), Biroul pentru Relații cu Diaspora (în cadrul Cancelariei de Stat a Primului Ministru), Departamentul Politici Ocupaționale și

Reglementarea Migrației (în cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale), și poliția de frontieră. În plus, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă are o Direcție pentru Migrația forței de muncă.

Timp de aproape un deceniu au fost elaborate o serie de strategii pentru sprijinirea unei abordări sistemice în ceea ce privește migrația. Cercetătoarea Olga Poalelungi aprecia în 2012 că „măsurile sunt în mare parte luate cu întârziere, sunt depășite, ceea ce nu are impactul corespunzător asupra eficacității gestionării proceselor de migrațiune și în eliminarea consecințelor sale negative [9, p. 9]. Zece ani mai târziu, sistemul instituțional, creat de Republica Moldova pentru a interveni în soluționarea problemelor cauzate de migrație este apreciat ca fiind „impresionant” [10, p. 75], politica în materie de migrație fiind susținută de structuri de guvernare „s sofisticate și bine coordonate” [11, p. 8].

Este de observat că în aria de responsabilitate a autorităților publice locale nu figurează în mod expres responsabilități privind gestionarea migrației. O prevedere expresă în acest sens există în Legea cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova, care obligă autoritățile administrației publice locale să realizeze măsuri pentru sporirea nivelului de informare a populației autohtone cu privire la migrație, azil, integrarea socială a străinilor, dezvoltarea spiritului de toleranță și înțelegerea interculturală [12]. Domeniul migrației este unul de competență a guvernului, care poate fi delegat către APL cu condiția asigurării integrale a finanțării din bugetul de stat. Pe de altă parte, aceasta înseamnă că APL pot, în caz de necesitate și posibilitate, să se implice în domeniul dat în modul și limitele posibilităților. Iar în calitate de temei juridic pentru implicarea APL într-o formă sau alta în gestionarea migrației pot fi folosite prevederile art. 5 al Legii nr. 435/2006 privind dreptul autorităților locale și centrale de a coopera în realizarea unor proiecte și servicii de interes comun. Pentru a spori coerența politicii de migrație între diferite agenții, a fost creat Comitetul Interministerial Diaspora, Migrație, Dezvoltare (DMD) și au fost desemnate persoane responsabile din cadrul APC și APL la nivel decizional și tehnic.

Chiar și în absența unor prevederi legale exprese, documentele de politici și studiile care analizează problematica migrației invocă autoritățile locale ca fiind principalii actori în gestionarea acestora și instanțele competente pentru abordarea celor mai mari necesități și nevoi ale comunităților locale, acolo unde efectele migrației sunt cel mai bine resimțite [13, p. 13] (tabelul 2). Din aceste considerente, documentele de politici publice adoptate în Republica Moldova reco-

Competențe și responsabilități ale administrației publice locale în domeniul migrației

Competențe	Responsabilități proprii	Responsabilități în cooperare cu alte instituții	Sursa legală
Acordă sprijin la integrarea străinilor în viața economică, socială și culturală a Republicii Moldova	Integrarea străinilor; Cooperarea cu APC pentru identificarea resurselor financiare în acest scop		Legea nr. 274 din 27.12.2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova
Eliberarea actelor de identitate	Înaintarea demersului pentru eliberarea actelor de identitate destinate persoanelor internate într-o instituție medicală și care se află în stare gravă, dacă persoana internată beneficiază de asistență socială	-	Legea nr. 273 din 09.11.1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte
Combaterea traficului de ființe umane	Crearea comisiilor teritoriale pentru combaterea traficului de ființe umane; Planuri locale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane; Planificarea resurselor financiare pentru susținerea serviciilor de protecție și asistență a victimelor și a prezumatelor victime ale traficului de ființe umane; Crearea Centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane	Desfășurarea de programe educative și de instruire pentru pedagogi, părinți și copii, pentru grupurile de risc; informare, campanii de sensibilizare a populației	Legea nr. 241 din 20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane
Elaborarea politicilor și planurilor de dezvoltare având în vedere și impactul migrațional	Implicarea diasporei în dezvoltarea socială, economică, educațională a localității de baștină; Aplicarea modelului integrat de gestionare a migrației la nivel local	Cu caracter de recomandare	Hotărârea nr. 200 din 26.02.2016 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale „Diaspora-2025” și a Planului de acțiuni pentru anii 2016–2018 privind implementarea acesteia

Sursa: elaborat de autor pe baza cadrului legal în vigoare.

mandă consolidarea potențialului autorităților publice locale privind elaborarea și implementarea politicilor strategice de migrație și de corelare a acestora cu procesele de dezvoltare locală. Astfel, Strategia națională „Diaspora-2025” și Planul de acțiuni pentru anii 2016–2018 privind implementarea acesteia precizează că cel puțin 80 % dintre autoritățile publice centrale și locale de nivelul al doilea (tabelul 3), în limitele atribuțiilor și principiilor de descentralizare, iau în calcul impactul migrațional la elaborarea politicilor și planurilor de dezvoltare. Dimensiunea competențelor nu este unul dintre obiectivele sale principale. La nivel local, Strategia prevede ca membrii diasporei să fie implicați în dezvoltarea socială, economică, educațională a localității de baștină, prin crearea și dezvoltarea conexiunilor cu autoritățile publice locale, dar și cu parteneri sociali [14].

Alte responsabilități ale autorităților publice locale sunt asigurarea accesului copiilor migranților reveniți/familiiilor mixte la serviciile de educație preșcolară și învățământul general, asigurarea accesului în procesul decizional/consultativ la nivel central și local a cetățenilor reveniți de peste hotare, organizarea campaniilor de informare în vederea conștientizării și creșterii ratei de participare în procesul decizional la nivel local a cetățenilor reveniți de peste hotare. În parteneriat cu autoritățile publice centrale, autoritățile publice locale acordă facilități tinerilor specialiști din domeniul medical și pedagogic.

Elaborarea/implementarea politicilor și strategiilor privind migrația se realizează în cadrul unui model integrat, o construcție complexă care identifică standarde comune și își propune să profite de elementele comune ale mai multor sisteme separate, făcându-le să

Tabelul 3

Autorități publice responsabile pentru gestionarea Strategiei naționale Diaspora-2025

Autorități direct responsabile pentru gestionarea strategiei Diaspora-2025	Autoritățile naționale direct implicate în implementarea Strategiei	Autoritățile naționale implicate indirect în implementarea Strategiei
Biroul Relații Diaspora (BRD)	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE)	Președinția Republicii Moldova, consilier pentru relațiile cu Diaspora
-	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)
-	Reprezentanții primăriilor	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului (ODA)

Sursa: elaborat de autor pe baza Strategiei naționale „Diaspora-2025”.

lucreze împreună într-un tot unitar. Necesitatea unui model integrat, ca „un singur set de procese interconectate care împărtășesc un pool unic de resurse umane, informații, materiale, infrastructură și resurse pentru atingerea mai multor obiective legate de satisfacția unei varietăți de părți interesate” [15] este determinat de impactul atât pozitiv, cât și negativ al fenomenului asupra tuturor aspectelor vieții sociale.

Consacrată într-o hotărâre de guvern din 2017, abordarea integrată a domeniului diasporei, migrației și dezvoltării (DMD) înseamnă „un mecanism de comunicare și coordonare a tuturor părților implicate (autoritățile publice centrale și locale, societatea civilă, mediul academic și privat, organizațiile internaționale etc.) în realizarea obiectivelor strategice ale politicii de stat în domeniul relațiilor cu diaspora” [16, p. 3]. Mecanismul este pus în aplicare începând cu anul 2017. La nivel local, abordarea integrată a domeniului diasporei și migrației are caracter de recomandare. Modelul permite, dar nu obligă autoritățile publice locale să desemneze persoane responsabile de domeniul diasporei, migrației și dezvoltării pe două niveluri: 1. de coordonare și promovare a politicilor; 2. de implementare a politicilor.

Responsabilitățile revin vicepreședinților de raion/viceprimarilor în domeniul social sau unor persoane desemnate a fi responsabile de coordonarea și promovarea politicii locale în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării.

De asemenea, autoritățile publice locale pot să inițieze în colaborare cu Cancelaria de Stat ajustările propriilor regulamente și ale fișelor de post, în scopul includerii funcțiilor și responsabilităților în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, să exercite atribuțiile în domeniul cooperării cu diaspora și cu asociațiile de băștinași la nivel local/comunitar [17].

Astfel, reieșind din principiile descentralizării administrative, persoanele desemnate ca fiind responsabile de coordonarea și implementarea subiectelor ce țin de domeniul DMD la nivel local au ca atribuții:

- Lansarea și menținerea bazelor de date locale ale diasporei;
- Comunicarea cu emigranții;
- Lansarea și susținerea asociațiilor de băștinași;
- Consultarea migranților și a populației locale cu privire la prioritățile și impactul migrației la nivel local;
- Construirea comunicării și sprijinirea interacțiunii dintre migranți și comunitatea locală;
- Organizarea Zilelor Diasporei la nivel local, coordonarea proiectelor locale comune și a campaniilor de crowdfunding și, în cele din urmă, rolul de agent de legătură între migranți și comunitatea lor de origine.

Costurile implementării strategiei, implicit aplicării modelului de abordare integrată a migrației sunt acoperite din bugetul de stat, precum și din mijloace financiare externe de la donatori prin intermediul parteneriatelor, programelor și proiectelor în domeniul diaspora, migrație și dezvoltare. Acțiunile care nu sunt acoperite din bugetul de stat sunt realizate cu suportul partenerilor de dezvoltare, prin intermediul programelor de suport.

În cadrul programelor-suport, rolul esențial al autorităților publice locale din Republica Moldova este de a realiza planificare participativă și de a aloca finanțare din bugetul local pentru proiecte de dezvoltare locală. Provocarea este destul de mare, având în vedere diminuarea capitalului uman în colectivitățile teritoriale locale, urmare a emigrării în masă în anii 2000.

Începând cu anul 2015, autoritățile administrației publice locale sunt susținute de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova în consolidarea capacităților de a transforma migrația dintr-o problemă într-o oportunitate la nivel local. Prin proiectul „Migrație și dezvoltare locală”, parte a unei intervenții multianuale a Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) în domeniul migrației și dezvoltării (M&D), în premieră în Moldova, dar și în regiune, este pilotat și testat un model de implicare a emigranților în dezvoltarea locală. Cu scopul de a crea modele naționale viabile care să per-

mită implicarea eficientă a emigranților moldoveni în dezvoltarea locală sunt selectate 38 de comunități partenere. Numărul minim de 4.000 de locuitori, cooperarea anterioară pozitivă cu PNUD, capacitatea de a cofinanța și implementa proiecte de dezvoltare locală și disponibilitatea unor idei/proiecte fezabile în comunitate au constituit principalele criterii de selecție. În plus, având în vedere faptul că proiectul intenționa să colaboreze cu comunități afectate de migrație, a mai existat criteriul ratei de emigrare la nivel local de minim 10 %, care a fost estimat aproximativ (neoficial) de APL aplicantă. De asemenea se identifică și se desemnează persoane responsabile pentru migrație la nivel local. Pentru fiecare punct focal local de migrație, a fost elaborată o fișă actualizată a postului, cu funcții legate de migrație care acoperă probleme de emigrare și dezvoltare locală, implementarea politicilor privind Diaspora, Migrația și Dezvoltarea (DMD) și coordonarea proceselor consultative, cum ar fi comunicarea cu emigranții și populația locală. Drept urmare, cel puțin 101 persoane au fost desemnate responsabile pentru domeniul DMD la nivel local [18, p. 19].

INTEGRAREA EMIGRĂRII ÎN POLITICI ȘI STRATEGII LOCALE

Aspectele migrației sunt abordate în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”. Strategia prevede ca toate documentele de politici viitoare să includă analiza impactului migrației și, ulterior, să integreze dimensiunile migrației în planificarea sectorială [19]. Integrarea emigrării în strategiile socio-economice locale se referă la procesul de încorporare a emigrării ca parametru în diferite domenii de politici și de aplicare a unor abordări multipartite, pe mai multe niveluri [20, p. 18]. La nivel național, migrația este integrată în 38 de strategii de dezvoltare locală, un număr ne semnificativ, ținând cont de amploarea fenomenului. În procesul de creare a matricei de indicatori privind monitorizarea și evaluarea politicii Diaspora, Migrație, Dezvoltare s-a constatat că, deși migrația și revenirea/(re)integrarea sunt recunoscute ca probleme și ca oportunitate ce necesită a fi valorificate, planurile de acțiuni de implementare a documentelor respective nu conțin acțiuni concrete în acest sens [21].

Astfel, în strategiile de dezvoltare economică și socială a raionalelor și a municipiului Bălți, integrarea migrației este prezentă preponderent ca problemă, nu și oportunitate, în sensul că nu există o delimitare clară între obiective, măsuri, proiecte, acțiuni și indicatori de monitorizare, precum și costuri și surse de fi-

nanțare pentru probleme specifice asociate fenomenului. În strategia de dezvoltare a raionului Telenești se menționează că lipsa unor instrumente clare și stimulatorii la nivel de stat și comunitate, rata de revenire a imigranților externi în oraș este redusă, iar prognozele tendințelor de revenire în următorii ani nu sunt deloc încurajatoare. Reintegrarea familiilor peste hotare este un fenomen slab răspândit [22], Consiliul Raional Soroca doar precizează că nu dispune de toate pârghiile pentru a interveni în soluționarea problemei legate de șomajul în rândul tinerilor și prevenirea migrației acestora peste hotare, inclusiv resursele financiare disponibile nu sunt suficiente pentru a iniția programe speciale pentru susținerea sectorului privat în crearea locurilor de muncă. Doar în strategia de dezvoltare a raionului Cahul se menționează că la implementarea acestora vor contribui nemijlocit locuitorii, inclusiv diaspora [23, p. 138].

CONCLUZII

În modelul integrat, adoptat de Republica Moldova, administrația locală își exercită atât propriile responsabilități, cât și sarcinile delegate de guvernul central. În principiu, modele integrate sunt specifice țărilor din Europa de Sud și din Europa Centrală și de Est, spre deosebire de țările anglo-saxone și nordice unde predomină modele „separaționiste”, în care guvernele locale și centrale au competențe distincte și le exercită în mod independent [24]. Chiar dacă e cu caracter de recomandare, autoritățile locale au avansat în aplicarea unui model inovativ de parteneriat, atrăgând potențialul migranților prin asociațiile de băștinași în dezvoltarea comunităților lor de origine.

În gestionarea fenomenului migrației la nivel local se conturează trei tipuri de acțiuni pe care autoritățile locale și le asumă: primul set de acțiuni rezidă în planificare, prin care se decid prioritățile; al doilea set constă în dezvoltarea contextului favorabil pentru implicarea diversilor actori capabili să răspundă acestor priorități; al treilea set urmărește comunicarea cu cetățenii și cultivarea încrederii acestora.

Așadar, plasarea responsabilităților privind gestionarea migrației la nivel local are scopul de a prezerva colectivitatea teritorială locală de efectele și consecințele fenomenului. Cum efectele sunt și negative, și pozitive, rolul autorităților este să le surprindă în actul administrării. În acest sens, autoritățile locale pot face uz de competențele proprii și prerogativele de putere discreționară pentru a dezvolta o înțelegere localizată a dinamicii migrației, sprijinită de elaborarea unor acțiuni specifice.

BIBLIOGRAFIE

1. European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, Palaric E., Thijs N., Hammerschmid G. A comparative overview of public administration characteristics and performance in EU28, Publications Office, 2018, p. 38, [online] <https://data.europa.eu/doi/10.2767/13319> (consultat: 07.10.2023).
2. Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006. Monitorul Oficial, nr. 29-31, din 2.03. 2007.
3. Christensen R.K., & Gazley B. Capacity for public administration: Analysis of meaning and measurement. Public Administration and Development, the International Journal of Management Research and Practice, 28(4), 2008, 265-279, <https://doi.org/10.1002/pad.500>
4. March J.G. and Simon H.A. Organizations (1958). Organizations. New York: Johns Wiley & Sons, [online] <https://ssrn.com/abstract=1496194> (consultat: 09.10.2023).
5. Cornea V. Is Kitsch in Local Public Administration an Effect of the Discretionary Power? In: Julien Cazala (ed.) Velimir Zivkovic (ed.) Administrative Law and Public Administration in the Global Social System, Adjuris, Bucharest, 2021, 229-244.
6. Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial, nr. 32-35 din 09.03.2007.
7. Cornea V. Activitatea administrației publice locale: abordare sociologică. Cahul: „Prin-Caro” SRL., 2009. 225 p.
8. Peters B. Guy & Pierre J. The SAGE Handbook of Public Administration. SAGE., 2012, p. 120.
9. Poalelunzh' Ol'ga. Kommentariy na stat'yu Moshnyaga Valeriya «Sotsial'no-politicheskoe vliyanie trudovoy migratsii v Moldove», CARIM-East. RR 2012/17), p. 9. [online] <https://brd.gov.md/> (consultat: 11.10.2023).
10. Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2017–2021. Raport analitic. Biroul Migrație și Azil, Chișinău, 2022.
11. Fișă de țară privind migrația și competențele. Moldova. Fundația Europeană de Formare, 2021, p. 8, [online] https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf (consultat: 28.09.2023).
12. Lege privind integrarea străinilor în Republica Moldova, nr. 274 din 27.12.2011 art. 35. În: Monitorul Oficial, nr. 48, art. 144, din 13.03.2012.
13. Vasilache A., Bunyan D., Tejada G. Ghid de Planificare Strategică pentru Dezvoltare Socio-Economică bazată pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen. Proiectul MiDL, PNUD, 2017, [online] <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/ghid-planificare-RO-integru.pdf> (consultat: 03.10.2023).
14. Hotărârea Guvernului nr. 200 din 26.02.2016 cu privire la aprobarea Strategiei naționale „Diaspora-2025” și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2018 privind implementarea acesteia. Publicat: 04.03.2016, Monitorul Oficial, nr. 49-54, art. 230.
15. Karapetrovic S. „Musings on integrated management systems”, Measuring Business Excellence, Vol. 7, no. 1, 2003, p. 4, <https://doi.org/10.1108/13683040310466681>
16. Hotărârea Guvernului nr. 725 din 8 septembrie 2017 Cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării (DMD). Publicat: 04.03.2016, Monitorul Oficial, nr. 49-54 art. 230.
17. Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare. Programul Global Comun OIM/ PNUD, [online] https://brd.gov.md/sites/default/files/sn_diaspora_2025_web.pdf (consultat: 29.09.2023).
18. Maciua O. Implicarea diasporei în dezvoltarea locală: ghid operațional bazat pe experiența Republicii Moldova, p. 19 [online] <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/> (consultat: 29.09.2023).
19. Legea nr. 315 din 17.11.2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. În: Monitorul Oficial nr. 209-410 din 21.12.2022.
20. Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), 2022. Indicatorii de Guvernanță. În: Domeniul Migrației – Republica Moldova, al Doilea Profil 2021. OIM, Geneva, [online] <https://publications.iom.int/system/files/pdf/MGI-2nd-Moldova-2021-RO.pdf> (consultat: 01.10.2023).
21. Hotărârea Guvernului nr. 674 din 13 Septembrie 2023 Cu privire la aprobarea Programului național de stimulare a revenirilor și de facilitare a (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova implicați în procesul de migrație pentru anii 2023-2027. În: Monitorul Oficial, nr. 411-413, din 03.11.2023.
22. Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Telenești, [online] https://telenesti.md/wp-content/uploads/2021/08/DRAFT_STRATEGIA_RAIONUL_TELENESTI_2021-2027-_IUNIE_2021.doc (consultat: 01.10.2023).
23. Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul 2023-2030, p. 138 [online] https://cahul.md/wp-content/uploads/2023/02/3.-Strategia-DSE_Cahul_2023-2030.pdf (consultat: 01.10.2023).
24. Kuhlmann S., Wollmann H. Introduction to Comparative Public Administration. Administrative Systems and Reforms in Europe. In: Edward Elgar Publishing, 2014. 360 p.